

Prof. Dr. H. Nüvit GEREK

Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Sosyal Güvenlik Uygulamalarında Ölüm Sigortasından Bağlanan Aylıklar Açısından SSK, Bağ-Kur ve T.C. Emekli Sandığı Arasındaki Farklı Yaklaşım

31.5.2006 tarihinde kabul edilen 5510 sayılı "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu", uzun zamandır devam eden sosyal güvenlik reformu tartışmalarının sonucunda ortaya çıkmıştır.

Kanuna ilişkin genel gerekçede, sosyal güvenlik hizmetlerinin T.C. Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-Kur tarafından yürütüldüğü, ayrıca bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, sanayi odaları, ticaret odaları, borsalar ve bunların teşkil ettikleri birliklerde çalışan personelin kendi kurdukları sandıkları yoluyla sosyal güvenlik haklarını sağladıkları ifade edilmektedir. Sosyal güvenlik alanında faaliyet gösteren çok sayıda kurum nedeniyle bu kurumlar kapsamında bulunan kişilerin hak ve yükümlülüklerinin farklılaştığı bir sosyal güvenlik sistemi olduğu ifade edilmektedir.

Bu dağınık yapının eşgüdüm sağlanmasını önlemesi, mevzuatın karmaşıklığı ve aşırı bürokratik işlemlerin, sosyal güvenlik kurumlarının etkin bir şekilde çalışmasını engellemesi gibi hususlar da genel gerekçede üzerinde durulan hususlardır¹.

Hiç kuşkusuz, sosyal güvenlik sistemlerinde yer

alan uzun vadeli sigorta kolları arasında ölüm sigortasının çok önemli bir rolü vardır. Çünkü ölüm, her insan için kaçınılmaz bir son olmakla beraber, ne zaman, nerede ve hangi koşullarda gerçekleşeceği önceden tam olarak bilinmeyen bir risktir. Ölen sigortalıların geride kalan hak sahiplerine, belirli koşulların sağlanmış olması durumunda, sürekli bir gelir bağlanması, hem sigortalılar, hem hak sahipleri, hem de bütün toplum açısından çok önemli bir garantidir. Bu sayede ölen sigortalının geride kalan hak sahipleri, perişan olmadan, başkalarına muhtaç kalmadan yaşamlarını sürdürebileceklerdir. Elbette ölen sigortalının boşluğu doldurulamaz. Yaşarken ailesine sağladığı maddi olanaklar da aynen sürdürülemez. Ancak gene de geride kalanlara sürekli bir gelir bağlanması son derece önemli bir güvencedir. Zaten sosyal devletin en önemli unsurlarından birisi olan sosyal güvenlik sistemlerinin amacı, herhangi bir nedenle geliri veya kazancı kesilenlerin yaşam standartlarını aynen devam ettirmek değil, ancak onlara belirli ve sürekli bir geliri garanti etmektir².

Bilindiği gibi 5510 sayılı Kanun ortaya çıkınca-ya kadar, ülkemizde devlet memurlarının sosyal güvenliği T.C. Emekli Sandığı, işçilerin sosyal güvenliği SSK ve bağımsız çalışanların sosyal güvenliği de Bağ-Kur tarafından sağlanagelmıştır. Yani sosyal güvenlik sistemimizin yapılandırılmasında sosyal riskler esas alınmamış, çalışanların statüsüne göre bir yapılanmaya gidilmiştir. Bu yapılanma içerisinde her üç sosyal sigorta kuruluşuna, kapsamda bulunanların yapmak zorunda oldukları katkılar arasında farklar olduğu gibi, sağlanan hizmetler ve haklar açısından da farklar oluşmuştur. Bu farklılıklardan bazıları sağlık hizmetleri bir tarafa bırakılacak olursa, aylık bağlama oranlarında, sigortalılık sürelerinde ve prim miktarlarındadır.

Ancak bu çalışmanın konusunu oluşturan farklılık, kanunlarda yer almayan, öngörülme-yen, sosyal güvenlik amacına uymayan ve eşitlik anlayışına ters düşen bir farklılıktır. Bu farklılık, bazı dul bayanlar hem ölen eşlerinden hem de ölen babalarından kendilerine aylık bağlatabilirken, bazı bayanların sadece ölen eşlerinden veya sadece ölen babalarından aylık bağlatabilmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Sorunun açıklanabilmesi açısından önce 506 sayılı Kanun'daki, daha sonra 1479 sayılı Kanun'daki ve en son 5434 sayılı Kanun'daki düzenlemeler açıklanmaya çalışılacak ve farklı uygulamaların kaynağı ortaya konmaya çalışılacaktır.

1- 506 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR KANUNU'NA GÖRE ÖLÜM SİGORTASINDAN BAĞLANAN AYLIKLAR

506 sayılı Kanun'un 65. maddesine göre, ölen sigortalının eşine, çocuklarına, ana ve babasına aylık bağlanabilmektedir¹.

Ölen sigortalının ana ve babasına aylık bağlanabilmesi, ancak sigortalının ölüm tarihinde eşine ve çocuklarına bağlanması gereken aylıkların toplamı, sigortalıya ait aylıktan aşağı olursa söz konusu olabilir. Böyle bir durumda, sigortalıya ait aylıktan artan miktar, eşit hisseler halinde, sosyal güvenlik kuruluşlarına tâbi olarak çalışmayan veya 2022 sayılı Kanun'a göre bağlanan aylık hariç olmak üzere buralardan yani sosyal güvenlik kuruluşlarından her ne ad altında olursa olsun gelir ve

aylık almayan ana ve babasına aylık olarak verilir². Ancak bunların her birinin hissesi, sigortalıya ait aylığın % 25'ini geçemez (Md. 69).

1. Eş ve Çocuklara Aylık Bağlanması

506 sayılı Kanun'un 68. maddesine göre, 67. madde esasları uyarınca ölen sigortalının aylığı tespit edilecek, tespit edilen aylığın % 50'si oranında dul eşe aylık bağlanacak. Aylık alan çocuk bulunmaması halinde ise dul eşe % 75 oranında aylık bağlanacaktır.

Çocuklara aylık bağlanabilmesi için ise, çocukların 18 yaşını, ortaöğrenim yapmaları halinde 20 yaşını, yükseköğrenim yapmaları halinde 25 yaşını doldurmamış olmaları veya çalışmayacak durumda malûl bulunmaları, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi olarak veya diğer Emekli Sandıklarına tabi olarak çalışmaları nedeniyle buralardan gelir veya aylık almıyor olmaları gerekmektedir.

Kız ve erkek çocukların hepsi için geçerli olan bu düzenlemeden sonra, 68-I C/a maddesinin devamında, kız çocukların durumu ayrıca da düzenlenmiştir. Buna göre yaşları ne olursa olsun evlenmeyen, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan ve Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi bir işte çalışmayan, buralardan gelir veya aylık almayan kız çocuklara ölen sigortalıdan aylık bağlanabilecektir. Kendisine aylık bağlanabilecek çocukların her birine % 25 oranında aylık bağlanabilecektir.

Bazı özel durumlarda, daha fazla korunmaya muhtaç çocukların durumu dikkate alınarak bu çocuklar için aylık bağlama oranları % 25 değil, % 50 olarak öngörülmüştür. 68-I C/b maddesine göre, sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya sonradan bu duruma düşenlerle ana ve babaları arasında evlilik bağlantısı bulunmayan yahut sigortalı babanın ölümü tarihinde, evlilik bağlantısı bulunmakla beraber anaları sonradan evlenen çocukların her birine % 50 oranında aylık bağlanacaktır.

Aylık bağlanabilecek durumda ikiden fazla çocuk ve bir dul eş bulunması durumunda hak sahiplerinin aylık bağlama oranları toplandığında % 100 oranının aşılacağı kuşkusuzdur. Oysa 68. madde-deki düzenleme, hak sahibi eş ve çocuklara bağlanacak aylıkların toplamının sigortalıya ait aylık tutarını geçemeyeceğini öngörmektedir. Bu durumda

% 100 oranının aşılmasını için, gerekirse hak sahibi kimselerin aylıklarından orantılı olarak indirim yapılacaktır.

506 sayılı Kanun'daki düzenlemelere göre dul eşe aylık bağlanmasında geride sağ kalan eşin erkek veya kadın olması bir farklılık yaratmamaktadır. Ayrıca herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşu kapsamında yani SSK, Bağ-Kur veya T.C. Emekli Sandığı'na tâbi olarak çalışıyor olması veya burarlardan kendisine, kendi çalışması sonucunda emeklilik aylığı bağlanmış olması da ölen eşinden kendisine aylık bağlanmasına engel değildir. Sadece ölen sigortalının aylığa müstahak çocukları bulunup bulunmaması, geride kalan dul eşin aylık bağlanma oranını etkileyecektir. Aylığa müstahak çocuk yoksa, geride kalan dul eşin aylık bağlanma oranı % 75 olacak, aksi halde % 50 veya çocuk sayısına göre daha da düşük bir oran olacaktır⁷.

Kız çocuklara aylık bağlanmasında ise, 18 yaşını doldurmamış olmak, ortaöğrenim yapıyorsa 20 yaşını, yükseköğrenim yapıyorlarsa 25 yaşını doldurmamış olmak gerekmektedir. Bu yaşları doldurmuş olan kız çocukların çalışmayacak derecede malûl olmaları halinde ve Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almamaları halinde yani çalışmalarını nedeniyle bir ücret gelirleri olmaması veya emekli aylığı almamaları durumunda ölen sigortalı ana veya babalarından kendilerine aylık bağlanabilecektir.

Erkek çocuklardan farklı olarak kız çocuklara, çalışmayacak derecede malûl bulunmasalar bile, Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi bir işte çalışmıyorlarsa, burarlardan gelir ve aylık almıyorlarsa, evli olmamaları, evli olmakla beraber sonradan boşanmaları veya dul kalmaları halinde, ölen sigortalı ana veya babalarından gene aylık bağlanacaktır. Elbette evliliğin son bulması ile kocasından da aylık almaya hak kazanan kimseye sadece bu aylıklardan fazla olanı ödenecektir. Hem ölen sigortalı ana-babadan, hem de ölen sigortalı kocadan iki yerden birden aylık bağlanması söz konusu olmayacaktır⁸.

Sigortalı olan ana ve babalarının ölümünde her ikisinden de gelir veya aylık bağlanmasına hak kazanan çocuklara, ana ve babadan bağlanan gelir ve aylıklardan, önce 506 sayılı Kanun'un 92. maddesi dikkate alınarak yüksek olanın tümü, eksik olanın da yarısı bağlanır.

2. Dul Eşe ve Kız Çocuklara Bağlanan Aylıkların Kesilmesi

Ölen sigortalının dul eşi evlenirse ölen eşinden bağlanmış olan aylığı kesilecektir. Aylığın kesilmesine yol açan evlenme herhangi bir nedenle son bulursa, bu evlenme nedeniyle kesilmiş olan, ölen önceki eşinden bağlanan aylık, yeniden bağlanacaktır. Dul eş sonraki eşinden de aylık bağlanmasına hak kazanabiliyorsa, kendisine bu aylıklardan fazla olanı ödenecektir.

Ölen sigortalının kız çocuklarına bağlanmış olan aylıklar, kız çocukların Sosyal Sigortaya (506 sayılı Kanun hükümleri kapsamında), Emekli Sandıklarına tabi işlerde çalışmaya başlamaları halinde veya evlenmeleri halinde kesilir.

Kız çocuklar Sosyal Sigortaya veya Emekli Sandıklarına tabi olarak çalışmaya başladıkları işten ayrılırlarsa ve kendilerine emeklilik aylığı bağlanması mümkün olamıyorsa, ölen sigortalıdan bağlanmış olan aylıkları yeniden bağlanır. Ancak kendi çalışmalarından ötürü emeklilik aylığına hak kazanabiliyorlarsa sadece onu alırlar ve ölen sigortalıdan bağlanmış olan aylıkları yeniden bağlanmaz. Kendi çalışmalarından ötürü değil de evlenmelerinden ötürü aylıkları kesilmişse, evliliğin son bulması halinde ölen sigortalı ana veya babalarından hak kazandıkları aylık yeniden bağlanır. Ancak evliliğinin son bulması ile kız çocuk kocasından da aylık almaya hak kazanabiliyorsa kendisine bu aylıklardan yüksek olanı bağlanır. Yani kız çocuğa hem kocasından hem de ana veya babasından ayrı ayrı aylık bağlanamayacaktır⁹.

II- 1479 SAYILI BAĞ-KUR KANUNU'NA GÖRE ÖLÜM SİGORTASINDAN BAĞLANAN AYLIKLAR

1479 sayılı Kanun'un ölüm sigortası ile ilgili hükümleri gözden geçirildiğinde, 506 sayılı Kanun hükümleriyle büyük bir paralellik söz konusu olduğu görülmektedir. 1479 sayılı Bağ-Kur Kanun'unda da ölüm sigortasından sağlanan en temel yardım, eşe, çocuklara, ana ve babaya aylık bağlanmasıdır.

Bağ-Kur sigorta uygulamalarında da ana ve babaya aylık bağlanabilmesi aynen 506 sayılı Kanun'da olduğu gibi eş ve çocuklara yapılması gereken tah-

sisler toplamının, sigortalıya ait tahsisten daha düşük olması halinde mümkündür⁶. Aksi halde ana-babaya aylık bağlanması söz konusu olmayacaktır.

1. Eş ve Çocuklara Aylık Bağlanması

1479 sayılı Kanun'un 45. maddesi hükümlerine göre, 42. madde uyarınca saptanacak aylığın, dul eş için % 50'si, aylık alan çocuğu bulunmayanların dul eşine % 75'i aylık şeklinde verilecektir.

Görüldüğü gibi Bağ-Kur sigortalılarının dul eşlerine aylık bağlanabilmesi için çalışmıyor olmaları veya kendilerine ait gelirleri olmaması gibi herhangi bir koşul öngörülmemektedir. Geride kalan eş, çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan birisi olabileceği gibi, Bağ-Kur, SSK veya T.C. Emekli Sandığı kapsamında sigortalı olarak çalışan veya emekliye ayrılarak burarlardan emekli aylığı alan birisi olabilir. Her durumda kendisine dul aylığı bağlanacak, ancak ölen sigortalıdan aylık bağlanabilecek çocuk bulunup bulunmamasına göre dul eşin aylık bağlama oranı değişecektir⁷.

Kız çocuklara aylık bağlanması ile ilgili koşullar ise gene 506 sayılı Kanun'daki düzenlemelerin hemen hemen aynıdır. Bağ-Kur Kanunu hükümleri uyarınca da, eğitimlerini sürdürmekte olan çocuklara eğitim düzeylerine göre belli yaşları dolduruncaya kadar aylık bağlanacak ve ödenecektir. Kız ve erkek çocuklar 18 yaşlarını, ortaöğrenim yapıyorlarsa 20 yaşlarını, yükseköğrenim yapıyorlarsa 25 yaşlarını dolduruncaya kadar ölen sigortalı ana veya babalarından aylık alabileceklerdir. Bu yaşların doldurulması halinde, Bağ-Kur, SSK ve T.C. Emekli Sandığı kapsamında çalışmayan, bu kanunlar kapsamında çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan ve çalışmayacak derecede malül olan çocuklara gene aylık bağlanacak veya daha önce bağlanmış aylıkların ödenmesine devam edilecektir. Kız ve erkek çocukların hepsi için geçerli olan bu düzenlemelerden sonra kız çocukların evlilik durumları dikkate alınarak 506 sayılı Kanun hükümlerine paralel bir düzenleme öngörülmüştür.

Buna göre yaşları ne olursa olsun, evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kız çocuklarına Bağ-Kur, SSK veya T. C. Emekli Sandığı kapsamında (sosyal güvenlik kanunları kapsamında sigortalı olarak çalışmama) çalışmıyorlarsa veya sosyal güvenlik kanunları kapsamındaki çalışmalarından ötürü gelir veya aylık

almıyorlarsa (emeklilik aylığı), sigortalıya ait aylığın % 25'i oranında aylık bağlanır.

Bu durumda, kız çocuklar belli eğitim düzeyleri itibariyle belli yaşları doldurdularında evlenmişler ve evlilikleri devam etmekteyse ölen sigortalı ana veya babalarından kendilerine aylık bağlanamayacaktır.

Evli olmayan, evlenip de boşanan veya dul kalan kız çocuklara aylık bağlanıp bağlanmamasından ise bunların sigortalı olarak gelir getiren bir işte çalışıp çalışmadıklarına veya sigortalı çalışmalarını sonunda kendilerine bir emeklilik aylığı bağlanıp bağlanmadığına bakılacaktır. Çalışmaları nedeniyle kendilerine ait gelirleri olan veya emekli oldukları için kendilerine emekli aylığı bağlanan kız çocuklara ölen Bağ-Kur sigortalısı ana veya babadan aylık bağlanamayacaktır.

Yukarıda değinilen esastın uygulanmasında, kız çocukların SSK-Bağ-Kur sigortalısı olarak veya T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi olarak çalışmalarını hiçbir fark yaratmayacağı gibi zorunlu veya isteğe bağlı sigortalı olmaları sonucu emekli aylığı bağlanması da fark yaratmayacaktır.

2. Dul Eşe ve Kız Çocuklara Bağlanan Aylıkların Kesilmesi

Sigortalının dul eşi evlendiği takdirde ölen eşinden bağlanmış olan aylık kesilir. Aylığın kesilmesine yol açan evlenme son bulunca aylık yeniden bağlanır. Sonraki eşinden de aylık almaya hak kazanan dul eşe bu aylıklardan fazla olanı ödenir (Md. 46/D).

Dul eşin aylığının kesilmesine neden olan evlilik ölüm veya boşanma gibi bir nedenle sonra ercek olursa kesilen eski aylık yeniden bağlanabilir. Ancak dul eşe sonraki eşinden de aylık bağlanabiliyorsa yüksek olan aylık bağlanacaktır. Amaç geride kalanın lehine olan uygulamayı yapmaktır.

Kısaca belirtmek gerekirse, dul eşin almakta olduğu aylığın kesilmesi yeniden evlenmesi halinde söz konusu olur. Bunun dışında çalışıyor olması veya emekli aylığı alıyor olması ölen eşinden bağlanan aylığı etkilemez.

Sigortalının kız çocuklarına bağlanan aylıklar ise kız çocuklar evlendikleri takdirde veya Bağ-Kur-SSK veya T.C. Emekli Sandığı kapsamında çalışmaya başladıkları zaman kesilir⁸. Aylığın kesilmesine yol açan nedenler ortadan kalkarsa kesilmiş olan aylıklar yeniden bağlanır. Örnek vermek gerekirse, kız çocuk

boşanır veya eşini kaybederse evlendiği zaman kesilmiş olan aylığı yeniden bağlanır. Böyle bir durumda kız çocuğa eşinden aylık bağlanmıyor olması veya eşinden bağlanabilecek aylığın ana veya babasından bağlanan aylıktan düşük olması gerekir. Bazen de kız çocukların aylıkları evlilik yapmasalar bile sosyal güvenlik kanunları kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlamaları nedeniyle kesilmiş olabilir. Kısa bir çalışma süresi sonunda, yani emekli aylığı bağlanmasına yetecek bir süre geçmeden kız çocuklar işten ayrılacak olurlarsa kesilmiş olan aylıklar yeniden bağlanacaktır. Kendi sigortalı çalışmalarından ötürü emeklilik aylığı bağlananlara ana-babadan ölüm aylığı bağlanamaz¹¹.

Evliliğin son bulması ile kocasından da aylık almaya hak kazanan kız çocuklara bu aylıklardan fazla olanı ödenecektir.

Kısaaca Bağ-Kur uygulamasında da SSK uygulamasında olduğu gibi kız çocuklara hem ana veya babasından hem de ölen eşten olmak üzere iki ayrı aylık bağlanması söz konusu değildir.

III- 5434 SAYILI T.C. EMEKLİ SANDIĞI KANUNU'NA GÖRE ÖLÜM SİGORTASINDAN BAĞLANAN AYLIKLAR

Bilindiği gibi 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu, ülkemizdeki sosyal güvenlik daha doğrusu sosyal sigorta kuruluşlarının en eski olanını düzenlemektedir. 5434 sayılı Kanun çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bu nedenle ölüm aylıklarının hak sahiplerine bağlanmasında ve kesilmesinde daha ayrıntılı düzenlemeler söz konusudur.

5434 sayılı Kanun'un 67. maddesinde dul ve yetim aylığı bağlanacakların karı, koca, çocuklar ile anne ve baba olduğu belirlenmiştir. 506 sayılı Kanun uygulamasında ve 1479 sayılı Kanun uygulamasında olduğu gibi, ana ve babaya, ölen istirakçilerden (sigortalılardan) aylık bağlanabilmesi, T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre de ancak dul eşe ve çocuklara bağlanacak aylıklar toplamı, ölen istirakçinin kendisine bağlanan veya bağlanabilecek aylığından düşükse mümkün olabilmektedir.

1. Eş ve Çocuklara Aylık Bağlanması

5434 sayılı Kanun'un 67. maddesine göre karı

veya koca "dul", çocuklar ise "yetim" olarak tanımlanmaktadır.

SSK ve Bağ-Kur uygulamalarından farklı olarak, ölen T.C. Emekli Sandığı istirakçisinin fiili hizmet süresinin (sigortalılık süresi) uzunluğu, eş ve çocuklara aylık bağlanabilmesi açısından bazı farklılıklar yaratmaktadır.

Emekli iken yani emekli aylığı almaktayken vefat eden istirakçilerin geride kalan dul ve yetimleriyle görevde iken vefat eden ve hizmet süresi 10 yıl ve daha fazla olan istirakçilerin eşine, Kanunda belirtilen hallerde çocuklarına, anne ve babalarına aylık bağlanmaktadır.

Fiili hizmet süresi 5 yılı doldurduktan sonra ancak 10 yılı doldurmadan vefat eden istirakçilerin 18 yaşını, ortaöğretimde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapmakta ise 25 yaşını doldurmamış çocuklarına 15 yıl hizmet süresi üzerinden (ölen istirakçilerin 15 yıl fiili hizmet süreleri var kabul edilerek), bu yaşları gecmemek üzere yetim aylığı bağlanmaktadır.

Ayrıca fiili hizmet süresi 5 yılı doldurduktan sonra vefat eden istirakçinin vefat tarihinde malül ve muhtaç olan eşlerine de dul aylığı bağlanmaktadır.

Görüldüğü gibi ölen istirakçinin fiili hizmet süresi 5 yılı doldurmuş ancak 10 yılı doldurmamışsa, dul eşe ancak malül ve muhtaç ise aylık bağlanmakta aksi takdirde bağlanamamaktadır.

Dul eşe aylık bağlanabilen hallerde, SSK ve Bağ-Kur uygulamalarından farklı olarak, dul eşin T.C. Emekli Sandığı istirakçisi olup olmaması yani devlet memuru olarak çalışıp çalışmaması veya sandıktan emekli, adı malüllük, vazife malüllüğü aylığı alıyor olup olmaması önem taşımaktadır.

Dul eş Sandığa tabi olarak çalışıyor veya emekli aylığı-malüllük aylığı alıyorsa, aylığa müstehak çocuk olmasa bile dul eşin hissesi % 50'den fazla olamayacaktır¹². Oysa dul eşin T.C. Emekli Sandığı istirakçisi olmak yerine SSK veya Bağ-Kur sigortalısı olarak çalışması veya bu kurumlardan emekli aylığı alması durumunda, bu hususlar dikkate alınmamakta, aylık bağlama oranının tespitinde sadece aylığa müstehak çocuk bulunup bulunmadığına bakılmaktadır. Bu durum elbette eşitliğe aykırıdır.

Kız çocuklara aylık bağlanması, erkek çocuklarla beraber eğitim durumlarına göre aylık bağlanması halleri dışında, 75. maddede ayrıca düzenlenmiştir. Buna göre;

- Kendisinden aylık bağlanacakların ölümü halinde bu tarihte evli bulunmayan kız çocuklarına aylık bağlanır.

- Aylık bağlanan kız çocuklardan evlenme nedeniyle aylığı kesilmiş olanlardan, sonradan boşanan veya dul kalanların da eski aylıkları bağlanarak ödenir.

- Kendisinden aylık bağlanacakların ölüm tarihinde evli olmaları nedeniyle aylık bağlanmamış kız çocuklarından bilahare yani ölüm tarihinden sonra boşanan veya dul kalanlara ise bu tarihleri izleyen ay başından itibaren aylık bağlanır. Bu takdirde evvelce 68. madde hükümleri uyarınca, ölüm tarihinde, aylığa müstehak dul ve yetimlere bağlanmış olan aylıklarda eğer gerekiyorsa yeni aylık bağlanan kız çocuk da dikkate alınarak düzeltme yapılır. Yani aylık bağlanma oranlarında % 100 oranının aşılamaması için indirimde gidilir.

Kız çocuklarına aylık bağlanabilmesi için ölüm tarihinde evli bulunmamanın yeterli değildir. Bunun dışında emeklilikle ilgili bir görevde çalışıyor olmamaları (T.C. Emekli Sandığı'na tâbi olarak çalışıyor olmamaları), 5434 sayılı Kanun'la tanınan hakların düşmemiş olması ve 77. maddede sayılan durumların meydana gelmemiş olması gerekmektedir¹⁷.

Dikkat edilecek olursa kız çocukların Bağ-Kur sigortalısı veya SSK sigortalısı olarak çalışmaları veya bu kurumlardan emekli aylığı alıyor olmaları, kendilerine T.C. Emekli Sandığı iştirakçisiyken vefat eden ana veya babalarından aylık bağlanmasına engel olmamaktadır. Oysa kız çocuk T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi olarak çalışıyorsa kendisine aylık bağlanmayacak, aylık bağlandıktan sonra Sandığa tabi olarak çalışmaya başlarsa aylığı kesilecektir. Elbette bu da eşitliğe aykırı bir durumdur.

5434 sayılı Kanun'un 68. maddesine göre, ölen T.C. Emekli Sandığı iştirakçisinin bağlanmış veya hesaplanacak emekli, adi malüllük veya vazife malüllüğü aylıklarının dul eş için % 50'si, çocuklarla ana veya babanın her biri için % 25'i oranında bağlanır¹⁸.

Ölen iştirakçinin aylığa müstehak bir dul karı veya kocası ile bir yetimi olması halinde, dul karı veya kocaya % 60, yetime % 30 oranında aylık bağlanacaktır.

Ölen iştirakçinin önceki eşinden olan çocukları ile hem anadan hem babadan yetim olan veya af kanunlarına göre tescil edilmiş bulunan çocuklarına % 30 oranında aylık bağlanır. Sonradan hem anadan

hem babadan yetim duruma giren çocukların aylıkları da % 30 oranı uygulanmak suretiyle yükseltilir.

Görüldüğü gibi 506 sayılı Kanun'dakine benzer düzenlemeyle hem ana, hem de babalarını kaybeden yetimlere daha fazla korunmaları gereği düşünülerek normalde % 25 olan aylık bağlama oranı % 30 olarak uygulanmaktadır. Hatırlanacak olursa, 506 sayılı Kanun uygulamasında benzer durumdaki çocukların aylık bağlanma oranları % 50'ye yükseltilmekteydi.

Daha önce de değinildiği gibi, dul eş T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi olarak çalışmaktaysa veya emekli aylığı, adi malüllük aylığı, vazife malüllüğü aylığı almaktaysa, yani kendi çalışması nedeniyle geliri varsa, aylığa müstehak çocuk olmasa bile dul eşin aylık bağlama oranı % 50 olacaktır.

Değinilen esaslara göre, bağlanacak dul ve yetim aylıkları toplamı, bunlara esas tutulan, emekli, adi malüllük veya vazife malüllüğü aylıklarından fazla olursa, fazlalık, dul ve yetim aylıklarından orantılı olarak indirilecektir.

Ölen iştirakçi geride dul karı veya koca bırakmazsa veya bıraktığı koca aylığa müstehak değilse, bunların payı çocuklarla, ana babanın aylıklarına eşitlikle eklenir. Ancak, bu aylıkların toplamı, yapılan eklemelerden sonra, bağlamaya esas tutulan aylığın yetim bir kişi ise % 50'sini, iki kişi ise % 80'ini, üç kişi ise % 100'ünü geçemez.

Dul ve yetimlerin aylık oranlarının yükseltilmesini gerektiren durumların doğması, sonradan veya yeniden aylık ödenmesine hak kazanılması veya hut ödenmekte olan aylıkların kesilmesi hallerinde, ödenecek aylıklar yeniden hesaplanır¹⁹.

Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında dul ve yetimlere ait aylık bağlama oranları şu şekilde örnekle açıklanabilir:

Dul eşin aylık bağlama oranı % 75

Çalışan ya da emekli aylığı alan eşin aylık bağlama oranı % 50

Dul eş ve bir yetim varsa eşe % 60, yetime % 30

Dul eş ve iki yetim varsa eşe % 50, yetimlere % 25, % 25

Tek yetim varsa aylık bağlama oranı % 50

İki yetim varsa aylık bağlama oranları % 50, % 50

2. Dul Eşe ve Kız Çocuklara Bağlanan Aylıkların Kesilmesi

Kendilerine bağlanmış olan dul ve yetim aylık-

larını almakta olan eş ve kız çocukların aylıkları 5434 sayılı Kanun'un 93. maddesi uyarınca, evlenmeleri halinde kesilecektir¹⁷.

Kanun'un 92. maddesi uyarınca vatandaşlıktan çıkartılma durumunda dul kadına ve kız çocuklarına bağlanmış olan aylıkları, bunun doğal bir sonucu olarak kesilecektir.

Dul ve yetim aylığı almaktayken emeklilik hakkı tanınan bir vazifeye giren dul kadın ve çocuklar, vazifelerinden dolayı vazife malûllüğü aylığına hak kazanırlarsa dul ve yetim aylıkları kesilir. Vazife malûllüğü aylığı bağlanır. Ancak vazife malûllükleri durumu ortadan kalkarsa, sözgelimi sağlık durumları düzelirse, vazife malûllüğü aylığı kesilir. Eski dul ve yetim aylıkları yeniden bağlanır (Md. 95).

Yetim aylığı almaktayken, emeklilik hakkı tanınan bir vazifeye tayin olarak iştirakçi durumuna giren kız çocuklara kendi çalışmalardan ötürü emekli aylığı bağlanma hakkı doğarsa doğal olarak bu emekli aylığının bağlanması gerekir. Ancak miktar olarak eskiden kendilerine bağlanmış olan yetim aylıkları daha yüksek olabilir. Bu durumda ilgililere tercih hakkı tanınmıştır. İsterlerse bir ay içinde Sandığa müracaat ederek kendi üzerlerinden bağlanabilecek emekli aylığı yerine kız çocuklara ana-babalarından bağlanacak yetim aylığını, dul kadın da dul aylığını tercih edebilir. İki cihetten birden aylık alamazlar¹⁸ (Md. 96). Dul aylığı almaktayken T.C. Emekli Sandığı kapsamında çalışmaya başlaması halinde, kız çocuğun durumundan farklı olarak dul kadının dul aylığı kesilmeyecektir. Hem görev aylığını hem de dul aylığını alabilecektir¹⁹.

IV- 5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU'NA GÖRE ÖLÜM SİGORTASINDAN BAĞLANACAK AYLIKLAR

16.6.2006 tarihli ve 26200 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanun'un "Ölüm Aylığının Hak Sahiplerine Paylaştırılması" başlıklı 34. maddesi, "Aylık ve Gelirlerin Birleşmesi" başlıklı 54. maddesi, "Gelir ve Aylık Bağlanamayacak Haller" başlıklı 56. maddesi yeni düzenlemeler öngörmektedir²⁰. Bu yeni düzenlemeler incelendiğinde, iki yönden,

haksızlıkların giderilmesine çalışıldığı anlaşılmaktadır. Bunlardan ilki ölüm aylığına hak kazanmada farklı olan prim sürelerinin eşitlenmesidir. İkinci önemli gelişme ise, SSK ve Bağ-Kur uygulamalarında, hem ana-babadan hem de eşten iki cihetten ayrı ayrı aylık bağlanmasının önüne geçilebilmesi için diğer sosyal güvenlik kurumları kapsamında çalışıp çalışılmadığı ve buralardan emekli aylığı veya geliri bağlanıp bağlanmadığı araştırılırken, T.C. Emekli Sandığı uygulamalarında, ilgililerin SSK veya Bağ-Kur kapsamında çalışıp çalışmamasının, buralardan emekli aylığı-geliri alıp almamalarının dikkate alınmaması nedeniyle hem eşten hem de ana-babadan aylık bağlanması uygulamalarına son verme çabasıdır.

1. Ölüm Aylığına Hak Kazanmada Gerekli Olan Sigorta Prim Ödeme Sürelerinin Eşitlenmesi

Bugün için her üç sosyal güvenlik kurumunda ölüm aylığına hak kazanma açısından farklı olan koşullar kısaca şöyle özetlenebilir.

SSK Uygulamalarında

SSK sigortalısı çalışırken vefat ederse, hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilmesi için en az beş yıldan beri sigortalı olması ve sigortalılık süresinin her yılı için ortalama olarak en az 180 gün veya toplam olarak en az 1800 gün prim ödenmesi gerekmektedir.

Bağ-Kur Uygulamalarında

Beş tam yıl prim ödeme süresi gerçekleşmişse hak sahiplerine dul ve yetim aylığı bağlanabilmektedir.

T.C. Emekli Sandığı Uygulamalarında

İştirakçinin vefatında hak sahiplerine aylık bağlanması için 10 yıl ve daha fazla süre prim ödenmiş olması gerekmektedir. 10 yıldan az ancak 5 yıldan fazla prim ödenmişse, geride kalan eşin bakıma muhtaç olması halinde eşe aylık bağlanmakta, çocuklara da eğitim sürelerinin devamınca aylık bağlanmaktadır. Bu durumda T.C. Emekli Sandığı kapsamında daha uzun prim ödeme süresi arandığından, çok sayıda dul ve yetime aylık bağlanmakta ve bunlar mağdur olmaktadır. Ancak yeni Kanun beş yıldan beri sigortalı olup toplam 900 gün malûllük, yaşlılık, ölüm sigortaları primi bildirilmiş sigortalının hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanmasını öngörmektedir²¹.

2. Hem Ana-Babadan Hem Eşten Aylık Bağlanmasının Önlenmesi

5510 sayılı Kanun 34. maddesi hak sahiplerinin aylık bağlanma oranlarını düzenlemektedir. Dul eşe % 50 oranında aylık bağlanacak, aylığa müstehak çocuk yoksa, 5510 sayılı Kanun kapsamında veya yabancı ülke mevzuatı kapsamında çalışma durumu veya bundan ötürü emeklilik aylığı bağlanmış olması durumu yoksa, bu oran % 75'e yükseltilecektir.

Kız çocuklara aylık bağlanması için ise, 5510 sayılı Kanun kapsamında veya yabancı ülke mevzuatı kapsamında çalışmamak veya kendi çalışmalarını nedeniyle buralardan gelir veya aylık bağlanmamış olmak gereklidir. Kız çocuğun kendine ait geliri varsa aylık bağlanamayacaktır. Bu durumdaki kendine ait geliri olmayan kız çocuklara evli değilse, boşanmış veya dul kalmışlarsa aylık bağlanacaktır (Md. 34/b).

5510 sayılı Kanun'un 54/a-5. maddesinde ise kız çocuklara hem eşinden, hem de ana-babasından ölüm aylığına hak kazanması halinde bunlardan sadece tercih ettiği aylığın ödeneceği ve iki ayrı aylık ödenmeyeceği hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak açıklıkla ifade edilmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesine kadar olan dönemde, dul ve yetim aylığı bağlanmasında haksız sayılabilecek uygulamalardan en başta geleni, "bazı kız çocuklar hem ölen eşlerinden hem ölen ana-babalarından kendilerine aylık bağlanabilirlerken, bazı kız çocuklara sadece eşlerinden aylık bağlanabilmesi ana-babalarından aylık bağlanamaması" şeklinde görülmektedir.

Çalışmada ayrıntılı olarak değinildiği şekilde, ne SSK, ne Bağ-Kur, ne de T.C. Emekli Sandığı uygulamalarında, sadece kendi kapsamlarındaki sigortalılar söz konusu olduğunda hem ana-babadan hem de eşten iyi ayrı aylık bağlanması söz konusu değildir. Tam tersine bunun mümkün olamayacağı ilgili maddelerde her üç sosyal güvenlik kurumu için de ifade edilmiştir. Ayrıca kız çocukların çalışıyor veya çalışmalarından ötürü emekli aylığı alıyor olmaları durumunda, ölen ana-babaları da aynı sosyal güvenlik kurumu kapsamındaysa, kız çocuklara onlardan aylık bağlanması mümkün değildir. Bu da çok doğaldır. Çünkü sosyal güvenliğin amacı, korumasız kalan kız çocuklara sabit bir sü-

rekli gelir güvencesi sağlamaktır. Yoksa onları refah içinde yaşatmak değildir.

Kız çocukların hem eşleri hem de ana-babaları aynı sosyal güvenlik kurumu kapsamında iseler, yani her ikisi de Bağ-Kur, her ikisi de SSK veya her ikisi de T.C. Emekli Sandığı kapsamında iseler, kız çocuklara hem ana-babadan hem de eşten aylık bağlanmamaktadır. Bu durumda hiçbir sosyal güvenlik kuruluşunun amacının, kız çocuklara çift aylık bağlamak olmadığı açıktır. 5510 sayılı Kanun'daki düzenlemeler de bu yöndedir. Öyleyse uygulamadaki haksızlık nereden kaynaklanmaktadır?

Haksız uygulamaların kaynağı Bağ-Kur, SSK ve T.C. Emekli Sandığı arasında yeterli iletişimin olmayışıdır. Daha doğrusu kız çocuklara yetim aylığı bağlanmasında, Bağ-Kur ve SSK yetim aylığı bağlanması talebinde bulunan kız çocuğun durumunu değerlendirirken, bu kişinin herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan gelir veya aylık alıp almadığını incelemektedirler. Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan gelir veya aylık alan kız çocuklara yetim aylığı bağlanmamaktadır. Esasen bu durum 4956 ve 4958 sayılı Kanunlar ile 1479 ve 506 sayılı Kanunlarda yapılan değişiklikler sonucunda açıkça hükme bağlanmıştır.

T.C. Emekli Sandığı Kanunu'nda ise, yetim aylığı talebinde bulunan kız çocukların Bağ-Kur veya SSK ile ilişkileri olup olmadığının, buralardan gelir veya aylık alıp almadıklarının incelenmesini ve alıyorsa Emekli Sandığından yetim aylığı bağlanamayacağını öngören bir düzenleme yoktur. Ancak Bağ-Kur ve SSK'dan farklı olarak çift aylık ödenmesi durumunu yaratabileceklerine ilişkin bir düzenleme de yoktur. Sadece kanundaki boşluktan söz edilebilir.

T.C. Emekli Sandığı en eski ve tecrübeli sosyal güvenlik-sosyal sigorta kuruluşudur. Personelinin tecrübe ve liyakati tartışılmaz. Eski bir kanun olması nedeniyle kadınların çalışma hayatına bugünkü kadar yoğun girmediği bir dönemin anlayışıyla hazırlanmıştır. Ancak kanundaki boşluk, aşağıdaki değineceğimiz düşündürücü ve çarpıcı haksızlık örneklerini ortaya çıkarmaktadır.

Dul Kadının Hem Eşi Hem Ana-Babası Aynı Sosyal Güvenlik Kuruluşu Kapsamındayken Vefat Etmişlerse:

Dul kadına hem dul, hem de yetim aylığının ödenmesi söz konusu olmayacaktır. İlgili kişi bunlardan sadece tercih ettiği aylığı bağlanabilecektir.

Dul Kadının Kocasını T.C. Emekli Sandığı İştirak-

çisi İken Vefat Etmiş, Baba Bağ-Kur veya SSK Sigortalısı İken Vefat Etmişse:

Dul kadına eşinden dolayı T.C. Emekli Sandığı dul aylığı bağlamışsa, babasından yetim aylığı almak için başvuran kadının durumu Bağ-Kur veya SSK tarafından incelenmekte ve T.C. Emekli Sandığından dul aylığı aldığı için yetim aylığı bağlanmamaktadır²⁵.

Dul Kadının Babası T.C. Emekli Sandığı İştirakçisi İken Vefat Etmiş, Kocasını Bağ-Kur veya SSK Sigortalısı İken Vefat Etmişse:

Dul kadına eşinden dolayı Bağ-Kur veya SSK'dan dul aylığı bağlanmış olacaktır. Babasından yetim aylığı bağlanması talebiyle T.C. Emekli Sandığı'na başvurduğunda, 5434 sayılı Kanun'daki boşluk nedeniyle, kadının dul olması, babasından aylık bağlanması için yeterli görünmekte, kadının Bağ-Kur veya SSK'dan herhangi bir gelir veya aylık alıp almadığı araştırılmadan babadan da yetim aylığı bağlanmaktadır. Ancak dul kadın kendisi de T.C. Emekli Sandığı kapsamında çalışıyor veya T.C. Emekli Sandığından emekli aylığı alıyorsa, babasından yetim aylığı bağlanamayacaktır.

Görüldüğü gibi çok çeşitli haksızlıklar olabilmektedir. İki kız kardeşten birisinin eşinin SSK, diğeri'nin eşinin ise T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi olduğu düşünülürse, babalarının da T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi olduğu varsayılacak olursa, eşi ve babası T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi olan kız kardeşe sadece tek bir aylık bağlanacak oysa kız kardeşine hem SSK sigortalısı eşinden dul aylığı, hem de T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi babadan yetim aylığı bağlanacaktır.

Bu haksız ve eşitlikten uzak sosyal güvenlik uygulamasının açıklaması olamaz. Çünkü insanlar eşlerinin-babalarının ve hatta çocuklarının hangi sosyal güvenlik kapsamına gireceğini kararlaştırabilecek, bu konuda tercihte bulunabilecek bir durumda değildir-

ler. Haksız uygulamalar sonunda sosyal güvenliğin yönetimde birlik ilkesi gerçekleşmemekte, gelirin yeniden dağılımı adaletsiz yapılmakta ve finansman açıkları büyümektedir. Anayasanın eşitlik ilkesi zedelenmektedir. Kısacası bu örneklerin savunulacak yönü yoktur.

Bağ-Kur ve SSK'nın uyguladığı kontrol sisteminin T.C. Emekli Sandığı tarafından uygulanamayacağı ileri sürülemez. Personel ve teknik donanım açısından onlardan geri değildir. Sorunun şimdiye kadar bir Kanun değişikliği hatta bir genelge ile bile çözülmesi mümkünken bunun yapılamaması olmasa üzücü ve düşündürücüdür.

Ek 1

**T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
SOSYAL SİGORTALAR KURUMU BAŞKANLIĞI
SİGORTA İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
(Tahsisler Dairesi Başkanlığı)**

Sayı : 8.151/SSK.0.07.00/00-V-III-(IX-AFD) 22.5520
Konu : Dileğiniz.

307991

Sayın _____

ESKİŞEHİR

İLGİ : ... tarihli dilekçeniz.

18.05.1978 tarihinde vefat eden 29282 sicil numaralı Bakanızın annenizin Y2.5520 numaralı dosyasından aylık tahsis talebinde bulunmakta iseniz de, aşağıda (X) ile işaretlenen nedenleri dolayı dileğinizi verme getirilememiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederiz:

Tahsisler Dairesi Başkanlığı
Memuru

Sube Müdürü

ERKEK ÇOCUKLAR İÇİN :

- 18 yaşını doldurmanızla orta öğrenim, dengi veya yüksek okulda okumamanız,
 Orta öğrenim veya dengi okul öğrencisi olmanızla birlikte, 20 yaşını doldurmanız,
 Yüksek okulda okumanızla birlikte, 25 yaşını doldurmanız,

Göndermiş olduğumuz rapor Genel Müdürlüğümüzde incelenmiş olup, onsekiz yaşını doldurduğunuz tarihte hayatınızı kazanamayacak derecede malul olmadığınızna karar verilmiş olması,

Göndermiş olduğumuz rapor Genel Müdürlüğümüzde incelenmiş olup, Sigortalının ölüm tarihinde hayatınızı kazanamayacak derecede malul olmadığınızna karar verilmiş olması,

Göndermiş olduğumuz rapor, Genel Müdürlüğümüzde incelenmiş olup, rapor tarihinde hayatınızı kazanamayacak derecede malul olmadığınızna karar verilmiş olması,

...

KIZ ÇOCUKLARI İÇİN :

Kurumumuza tabi olarak ... sigorta sicil numarasıyla çalıştığınız Kendi çalışmanızdan dolayı ... numaralı dosyadan gelir aylık aldığınız tespit edilmiştir.

T.C. Emekli Sandığına tabi olarak emizden dolayı aylık aldığınız anlaşılmıştır.

Bağ-Kur'a tabi sigortalı olduğunuzun kendi hizmetinizden dolayı aylık aldığınız anlaşılmıştır.

506 sayılı Yasanın 4958 sayılı Yasa ile değiştirilen 68. maddesi gereğince tarafınıza yetim aylığı tahsis edilememektedir.

TE3.006 VR

5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra bu tür haksızlıkların devam etmeyecek olması kuşkusuz memnuniyet vericidir.

Bugüne kadar bağlanmış olan ve iki cihetten ödenen aylıkların ödenmesine devam edilecek olması ise, yeni mağduriyetlerin yaratılmaması gerekçesine dayandırılrsa da tartışılması gereken bir konudur.

Hem ana-babadan hem de eşten bağlanan aylıkların sabitlenerek dondurulması ve zaman içinde tek yerden bağlanan aylıklarla eşit hale gelmesi, üzerinde düşünülmesi gereken bir çözüm alternatifini olarak değerlendirilebilir.

DİPNOTLAR

- 1 Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Sisteminde Reform Önerisi, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, Ankara, 2004; Ali Nazım SÖZER, "Genel Sağlık Sigortası Kimin Yararına?" MERCEK, Ocak 2005, s. 21-31; Yusuf ALPER, "Türk Emeklilik Sisteminde Reform", MERCEK, Ocak 2005, s. 110-111.
- 2 Bkz.: Ali GÜZEL - Ali Rıza OKUR, Sosyal Güvenlik Hukuku, Beta Ya., 9. B., İstanbul, 2003, s. 5.
- 3 Bkz.: Ali GÜZEL - Ali Rıza OKUR, Sosyal Güvenlik..., s. 373 vd.
- 4 69. maddede yer alan "sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi çalışmayan veya 2022 sayılı Kanuna göre bağlanan aylık haric olmak üzere buralardan her ne ad altında olursa olsun gelir veya aylık almayan" ibaresi 4958 sayılı Kanun ile değiştirilmeden önce "geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen" şeklinde idi.
- 5 Yusuf ALPER, Sosyal Sigortalar, EKİN Ya., 4. B., İstanbul, 2003, s. 332.
- 6 Bkz.: 506 sayılı Kanun, Md. 68 V.
- 7 Bkz.: 506 sayılı Kanun, Md. 68, Ek Md. 17, Gç., Md. 91.
- 8 Bkz.: 1479 sayılı Kanun, Md. 15 d.
- 9 Alper, Sosyal Sigortalar, s. 434.
- 10 Bkz.: 1479 sayılı Kanun, Md. 16 B.
- 11 Nitekim bu husus "45. maddenin 2. fıkrasının (c) bendi hükmü saklı kalmak şartıyla" şeklinde 10. maddenin ikinci fıkrasında açıkça ifade edilmiştir.
- 12 Bkz.: 5434 sayılı Kanun, Md. 68 b-III (14.3.1985 tarihli ve 5166 sayılı Kanun'la değişik).
- 13 Ayrıntılı bilgi için bkz.: 5434 sayılı Kanun, Md. 93, 99.
- 14 Aylıkların en alt miktarı için bkz.: 5434 sayılı Kanun Ek Md. 19.
- 15 Yetimlerden emeklilikle ilgili görevli aylıkları diğer dul ve yetimlerin aylıklarına oranlı olarak eklenecektir. Bkz.: 5434 sayılı Kanun Ek Md. 23.
- 16 Ancak dul kadının harp malülü ile evlenmesi durumunda almakta olduğu dul aylığı kesilmeyecektir. Bkz.: 5434 sayılı Kanun, Md. 93-b.
- 17 Ayrıntılı bilgi için bkz.: 5434 sayılı Kanun Md. 94 ve bu madde ile ilgili açıklamalar.
- 18 Bkz.: Md. 99 ile ilgili 8 No.lu açıklama.
- 19 5510 Sayılı Kanun 1.1.2007 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir. Bkz.: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Md 108, R.G. 16.06.2006 T., No.26200.
- 20 1.1.2007 tarihinden önce ölen sigortalıların hak sahiplerinden gerekli koşulları sağlayamadığı için aylık bağlanmayanların yeni düzenlemeye göre hak etmeleri halinde 1.1.2007 tarihinden geçerli olmak üzere dul-yetim aylıkları ödenebilecektir.
- 21 Bkz.: Ek 1. Örnekte görülebileceği gibi ölen esmiden ötürü T.C. Emekli Sandığından dul aylığı alan kadın, yetim aylığı bağlanması için SSK'ya başvuruda bulunmuş ama kendisine yetim aylığı bağlanamayacağı bildirilmiştir.